

La Comissió Assessora de Llençatge Administratiu (CALA)

MARTA XIRINACHS I CODINA

Membre de la Coordinadora i la Comissió Assessora de Llençatge Administratiu (1981-2001)

A bans d'entrar a parlar de l'activitat de la Coordinadora de Llençatge Administratiu, que passa a ser després la Comissió Assessora de Llençatge Administratiu, la CALA, vull aprofitar per recordar que l'any 1980, el mateix any de creació de la Direcció General de Política Lingüística (DGPL), la Generalitat encarrega a la Direcció General, a través del Decret de normalització de l'ús del català en els òrgans de l'Administració, les funcions d'assessorament «en els afers lingüístics», i estableix que «el seu parer, que s'expressarà d'acord amb les normes de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, tindrà per als esmentats òrgans, organismes i institucions, força vinculant». Així, per dur a terme aquesta funció, pel que fa al llençatge administratiu, la mateixa Direcció General de Política Lingüística impulsa i crea poc després la Coordinadora de Llençatge Administratiu.

El 1981 es va crear la Coordinadora de Llençatge Administratiu en el si de la Generalitat de Catalunya. El 1986 es va reconvertir en la Comissió Assessora de Llençatge Administratiu (CALA), que va durar fins al 2001.

La seva tasca era fixar qüestions lingüístiques pròpies del llençatge administratiu català, des de vocabulari i expressions pròpies de l'especialitat fins a qüestions sintàctiques (construccions, connectors, règim verbal, etc.), passant per criteris tipogràfics.

La CALA estava integrada per especialistes de l'àmbit del dret i per lingüistes, representants de diversos departaments i organismes. En formaven part advocats de

prestigi de departaments de la Generalitat i d'altres organismes rellevants per a l'àmbit professional com el Consell de Col·legis d'Advocats de Catalunya, l'Ajuntament de Barcelona, la Diputació de Barcelona, la Universitat de Barcelona i la Universitat Autònoma de Barcelona, entre d'altres. Entre els lingüistes hi havia persones responsables de serveis lingüístics o editorials de l'Administració, professors universitaris del món del dret i persones de fora de l'Administració amb una obra extensa i sòlida com Osvald Cardona, autor de 50 *documents jurídics en català*, o Joan Baptista Xuriguera, autor dels famosos *Els verbs catalans conjugats*, al costat d'altres.

Més enllà de situar l'origen i la composició de la Coordinadora o de la CALA, amb aquestes dades vull remarcar la importància que el Govern va donar a la necessitat de fixar un model de llençatge administratiu català modern. I ho va fer, com podem veure, amb la participació de molts experts, la implicació de molts organismes i la col·laboració de la resta de territoris de parla catalana. A més, també va estendre aquest mateix procés al llençatge jurídic català. Per tant, la CALA s'ocu-

pava de tots dos llenguatges d'especialitat: l'administratiu i el jurídic.

Pel que fa als aspectes lingüístics més importants que va fixar la CALA, cal dir que va adoptar criteris sobres tots els plans de la llengua escrita. Així, va fixar criteris d'estil i de redacció, models de documents, va tractar qüestions convencionals (abreviatures, símbols i sigles; usos de majúscules i minúscules); criteris de traducció, de toponímia, i de terminologia i fraseologia. Podríem posar molts exemples, com ara l'ús preferent de la primera persona del singular o bé del plural per a l'emissor, i el de *vós* per a la persona a qui ens adreçem, la redacció en present, etc., que en definitiva són la conseqüència pràctica del que crec que va ser el més important: fixar els criteris generals d'estil d'aquests llenguatges d'especialitat i elaborar models per als documents més habituals. La majoria d'aquests criteris van ser publicats a les revistes *Llengua i Administració* (1982-1994), *Documentació Municipal*, *Llengua i Ús*, *Revista de Llengua i Dret* i, a través de la col·lecció «Criteris Lingüístics», que aplega els títols: *Documentació jurídica i administrativa*; *Abreviacions*; *Criteris de traducció de noms, denominacions i topònims*; *Criteris de traducció de textos normatius del castellà al català*; *Majúscules i minúscules*. A més, cal tenir en compte tota la feina d'adaptació i difusió feta pels serveis lingüístics de l'Administració i les universitats a través dels seus llibres d'estil o guies, per posar un exemple.

Quant als criteris que regien la CALA, d'una banda, es partia de la voluntat de prendre decisions que fessin que el llenguatge administratiu i jurídic català fos clar, concís, rigorós, respectuós i modern.

De l'altra, però, no podíem oblidar que el marc legal d'aplicació i els models de partida eren en castellà. Per tant, molts dels aspectes que calia tractar partien de solucions pensades i creades en castellà, que, a més, arrossegaven una tradició barroca i un model centrat en el poder i allunyat dels ciutadans.

Així, doncs, el primer que calia fer era establir els límits de maniobra i conèixer els condicionaments legals. Amb un exemple ho podem veure més clar. Davant d'un *ruegos y preguntas* (últim punt d'un ordre del dia per a les intervencions no previstes), ens plantejàvem la possibilitat d'evitar un verb amb una càrrega semàntica tan poc «democràtica» com *pregar*. Així, doncs, es va decidir que la forma que cal usar és *torn obert de paraules*, locució genuïna, transparent i adequada. Però amb aquesta expressió no s'havien resolt totes les necessitats, perquè també calia tenir present que a l'Administració local, a banda del *torn obert de paraules*, hi ha un tipus d'intervenció regulada per a la qual és necessari disposar de la forma *precis y preguntes*.

Els debats sobre els casos estudiats eren extensos i documentats. La secretaria de la CALA, que exercia la DGPL, s'encarregava de fer la recerca i presentar-la al ple. Els lingüistes estàvem més pendents de trobar solucions normatives, transparents, concises, unívokes, directes i modernes. En la recerca es partia sovint del castellà, perquè s'analitzaven els documents bàsics i els models eren en castellà, s'identificaven els possibles problemes i començava el procés de recerca. Primer s'intentaven documentar solucions en català d'etapes anteriors, des de l'edat mitjana fins als textos de la República; es cercaven equivalents en altres llengües romàniques i els experts en dret vetllaven per la viabilitat i fidelitat de la proposta. En general sempre s'arribava al consens, però en alguns casos calia passar a les votacions i s'adoptava la solució més votada.

Pel que fa al seguiment de les instruccions generades des de la CALA en els organismes públics, no podem dir que s'hagi fet un estudi sistemàtic en aquesta línia. En general podem dir que a través dels llibres d'estil, guies, formularis, manuals universitaris i traduccions de textos oficials com ara la versió catalana del BOE o els formularis electrònics en català de l'Administració de Justícia,

els criteris de la CALA es difonen i s'apliquen. Però seria molt interessant poder-ho fer i veure com s'han implantat termes que ja van plantejar complicacions en el moment de fixar-los. Estic pensant en les diferents solucions en català per al terme castellà *auto* per exemple. En castellà té un ús molt general, i els equivalents en català són diferents segons el significat. Trobem *auto de comparecencia*, *auto de sobreseimiento*, *auto de detención*, *auto interlocutorio* i *auto de prisión*. Els equivalents en català són: *citació*, *resolució de sobreseïment*, *document de detenció*, *interlocutòria*, *resolució de presó*, respectivament.

Un altre aspecte que també caldria seguir és la qualitat dels textos en català dels professionals del sector. Caldria veure si els principals problemes que presenten aquests textos continuen sent les mateixes interferències del castellà que ja va estudiar la CALA o no.

Quant als punts de contacte i col·laboració amb el TERMCAT, cal destacar que els treballs d'elaboració i fixació dels llenguatges administratiu i jurídic de la Coordinadora de Llenguatge Administratiu, com hem comentat, tractaven tots els aspectes de la llengua i van començar gairebé cinc anys abans de la creació del Centre de Terminologia.

Tan bon punt es va formalitzar la CALA l'any 1986, la Comissió va passar a ser el grup de treball expert en terminologia jurídica i administrativa del TERMCAT. En aquests sentit, les solucions estudiades i proposades per la CALA van anar passant també pel Consell Supervisor i els acords de terminologia d'aquestes especialitats es van anar publicant al *Diari oficial de la Generalitat de Catalunya*. A la vegada, la CALA també estudiava els problemes de terminologia jurídica o administrativa que es plantejaven a través dels serveis de consultes del TERMCAT. L'any 1999, a través de la col·lecció «Criteris Lingüístics», la Direcció General de Política Lingüística va publicar, a l'opuscle *Criteris de traducció*

de textos normatius del castellà al català, els acords de terminologia i de fraseologia que havia adoptat la CALA, que en alguns casos havien estat revisats pel TERMCAT. Més tard, el 2010, es va reeditar aquest opuscle, que conté la revisió i l'ampliació de la llista de terminologia i fraseologia jurídiques i administratives normalitzades pel TERMCAT.

Vist amb perspectiva, i deixant de banda que en alguns àmbits del món del dret (Administració de justícia, documentació notarial i mercantil, registres públics, contractació jurídica privada), el català encara té greus dificultats per recuperar el lloc que li correspon en el context d'oficialitat de la llengua catalana, el més important i el que crec que ha estat un èxit indiscutible és el fet que totes les administracions catalanes van participar en el procés de fixació dels llenguatges administratiu i jurídic catalans, s'hi van identificar i el van adoptar.

L'Administració de la Generalitat de Catalunya hi va jugar un paper clau: primer va saber donar des de l'inici de la recuperació de les institucions valor a la llengua, va posar mecanismes com la CALA i el TERMCAT, va fomentar i coordinar les xarxes de serveis lingüístics a les administracions catalanes, a l'Administració de justícia, a les universitats i a col·legis professionals. L'Escola d'Administració Pública de Catalunya va incloure en l'oferta de formació els cursos de llenguatge jurídic i administratiu, la DGPL va establir certificats específics de llenguatge administratiu i de llenguatge jurídic, i vam disposar de canals de difusió i publicació periòdics dels criteris.

Per tant, la CALA responia a una necessitat del moment —fixar un model de llengua per a l'Administració catalana— i formava part d'un engranatge complex que preveia les diferents fases per fer del català una llengua apta per a l'Administració. ✿